

POSTANOWIENIE

Dnia 28 sierpnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Barbara Skoczowska

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 28 sierpnia 2018 r.,
w sprawie **W.B.**,
skazanego z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. i in.,
wniosku obrońcy skazanego,
o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w B.
z dnia 15 czerwca 2004 r., sygn. akt II AKa [...] /04,
utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w O.
z dnia 23 grudnia 2003 r., sygn. akt II K [...] /01,

p o s t a n o w i ł

- 1. wniosek oddalić;**
- 2. obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, w tym zasądzić od skazanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 20 (dwudziestu) zł tytułem wydatków.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2003 r., sygn. akt II K [...] /01, Sąd Okręgowy w O. uznał W.B. winnym popełnienia w dniu 4 października 1998 r. w miejscowości K., przy użyciu myśliwskiej broni palnej, dwóch zbrodni zabójstwa: T.K. vel T.P. i D.K., to jest dokonania przestępstw z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. i po uznaniu, że czyny

te stanowią określony w art. 91 § 1 k.k. ciąg przestępstw, wymierzył mu za nie karę 25 lat pozbawienia wolności. Nadto uznał go winnym dokonania dwóch kolejnych przestępstw, to jest występku z art. 263 § 2 k.k., za który wymierzył mu karę jednego roku pozbawienia wolności oraz występku z art. 240 § 1 k.k., za który wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności. Na podstawie art. 85 k.k. i art. 88 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną 25 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten był zaskarżony przez obrońcę skazanego, ale po rozpoznaniu jego apelacji – Sąd Apelacyjny w B., wyrokiem z dnia 15 czerwca 2004 r., sygn. akt II AKa [...] /04, zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od tego wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł obrońca skazanego. Postanowieniem z dnia 24 maja 2005 r., sygn. akt II KK [...] /04, Sąd Najwyższy oddalił tą kasację jako oczywiście bezzasadną.

W dniu 8 czerwca 2009 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania w przedmiotowej sprawie na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. Postanowieniem z dnia 20 października 2009 r., sygn. akt III KO [...] /09, Sąd Najwyższy wniosek ten oddalił, uznając że wskazane we wniosku „nowe dowody”, bądź nimi nie są, bądź też nie mogą stanowić podstawy wznowienia postępowania.

W dniu 21 maja 2018 r. do Sądu Najwyższego wpłynął kolejny wniosek (innego) obrońcy skazanego o wznowienie postępowania w przywołanej na wstępie sprawie. W części wstępnej tego wniosku obrońca nie wskazał podstawy prawnej tego żądania. W uzasadnieniu wniosku obrońca podniósł, że skazany zastrzelił w obronie koniecznej dwóch zawodowych przestępców, którzy napadli go w jego domu. Dalej podał, że wejście w życie z dniem 19 stycznia 2018 r. przepisu art. 25 § 2a k.k., dodanego ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz. U. z dnia 4 stycznia 2018 r.), umożliwia zastosowanie w przedmiotowej sprawie art. 17 § 1 pkt 4 k.p.k. Jednocześnie, powołując się wyłącznie na stanowisko swojego mocodawcy, przedstawił dwie inne podstawy do wznowienia postępowania, a mianowicie „nowelizację kodeksu karnego, która weszła w życie 8 czerwca 2010 r.” oraz art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 k.p.k., bowiem śledztwo dotyczące zatrzymania i bezprawnego przetrzymywania wówczas podejrzanego W.B. przez prokuratora prowadzącego postępowanie

przygotowawcze w 1998 r. umorzono wobec przedawnienia karalności czynu. Dalej obrońca wyraził opinię, iż „najlepszym opisem tej sprawy i wydanych w niej kolejnych wyroków jest pismo własne skazanego, (które) zawiera opinię o wyrokach (...). Jest ono materiałem cennym, ułatwiającym rozpoznanie sprawy”. Pismo to obrońca dołączył do wniosku. Skazany przedstawił w nim własną krytyczną ocenę toczącego się w przedmiotowej sprawie postępowania i wskazał na siedem „wadliwości” wyroku skazującego wydanego w sprawie II K [...] /01. Podniósł też, że orzekający w I instancji Sędzia J. ukrył i zataił dokonane na skazanym przestępstwo bezprawnego pozbawienia go wolności.

Nadto obrońca we wniosku powołał się na to, iż skazany ma 74 lata, nie widzi na lewe oko, ma znacznie upośledzone, chorobą A.M.D., widzenie w oku prawym.

Wnosząc o wznowienie postępowania obrońca równocześnie domagał się „uchylenia obu tych wyroków i uniewinnienia W.B. od zarzucanego mu czynu lub skierowania sprawy do ponownego rozpoznania lub umorzenia postępowania w całości”.

W związku z tym wnioskiem obrońcy o wznowienie postępowania Prokurator Prokuratury Krajowej przesłał do Sądu Najwyższego w dniu 22 czerwca 2018 r. pismo w którym postulował oddalenia tegoż wniosku, szeroko wywodząc, iż brak jest podstaw do jego uwzględnienia.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wniosek obrońcy skazanego okazał się bezzasadny i to w stopniu oczywistym. Przystępując do wskazania powodów takiej merytorycznej oceny zasadności przedmiotowego wniosku już na wstępie należy zauważyć jego ułomności formalne, które niekiedy utrudniają odczytanie rzeczywistych intencji wnioskującego i jednoznacznego ustalenia wskazywanych przez niego podstaw prawnych prezentowanego stanowiska. Charakterystyczne jest, iż w istocie nie odwołuje się on wprost do konkretnych (wskazanych w przepisach rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego) podstaw wznowienia postępowania. Przywołuje wprawdzie (i to jako jedyny w całym wniosku) przepis art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 541 k.p.k. (s. 4 wniosku), ale z równoczesnym zastrzeżeniem, iż to tylko „zdaniem jego mocodawcy” opisywana sytuacja, „umarzania wobec przedawnienia

karalności czynu w związku ze składanymi przez skazanego zawiadomieniami o przestępstwie”, daje podstawę do wznowienia postępowania. Ten brak wskazania we wniosku konkretnej podstawy prawnej ujętych w nim żądań jest tymczasem uchybieniem istotnym, i to z dwojakiego rodzaju względów.

Po pierwsze, dlatego, że poza sporem pozostaje, iż wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie, co do których istnieje prawne domniemanie poprawności. W postępowaniu o wznowienie postępowania ciężar uprawdopodobnienia podstaw do wznowienia spoczywa na wnioskodawcy. Nie działa bowiem w tym postępowaniu zasada ciężaru dowodu wynikająca z zasady domniemania niewinności, skoro została ona obalona prawomocnym wyrokiem skazującym. Taki charakter tej instytucji procesowej sprawia, że jej podstawy i tryb postępowania są ściśle w przepisach rozdziału 56 kodeksu postępowania karnego określone, które to regulacje nie mogą podlegać dowolnej interpretacji. Wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek strony lub z urzędu, przy czym, w tym drugim przypadku, tylko z powodu uchybień wskazanych w art. 439 k.p.k. Oznacza to, iż Sąd wznowieniowy, w przypadku złożenia wniosku o wznowienie postępowania przez stronę jest zobowiązany, ale i tylko uprawniony, do rozważenia zasadności wniosku jedynie w kontekście podstaw wznowienia wskazanych w tym wniosku i przytoczonych tam w związku z nimi okoliczności.

Po drugie, wprawdzie Kodeks postępowania karnego nie wprowadza wprost szczególnych wymogów co do treści wniosku o wznowienie postępowania (za wyjątkiem sytuacji, gdy wnioskodawca powołuje się na podstawę wznowienia z art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k.), niemniej jednak z przyjętego do postępowania wznowieniowego art. 530 § 2 *in fine* k.p.k. (art. 545 § 1 k.p.k.) wynika, że odmowa przyjęcia kasacji może nastąpić, gdy oparto ją na innych podstawach niż wskazane w art. 523 § 1 k.p.k. Stosując ten przepis odpowiednio w postępowaniu wznowieniowym należy uznać, że również odmowa przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania może nastąpić, gdy we wniosku wskazano inne podstawy, aniżeli te wymienione w art. 540 i art. 540a k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2009 r., III KZ 22/09, OSNKW 2009, z.7, poz.59). Dowodzi to tak niezbędności przywołania we wniosku konkretnej (spośród

wskazanych w przepisach rozdziału 56 k.p.k.) podstawy wznowieniowej, jak i znaczenia realizacji owej powinności dla oceny zasadności (nawet i tylko formalnej) tego wniosku.

Dalej zauważyć należy, że treść przedmiotowego wniosku ignoruje zupełnie fakt skazania, w postępowaniu którego ten wniosek dotyczy, W.B., także i za występki z art. 263 § 2 k.k. oraz art. 240 § 1 k.k. Dobitnie znajduje to wyraz w treści sformułowanego we wniosku żądania „uchylenia obu wyroków i uniewinnienia W.B. od zarzucanego mu czynu”. Niezależnie od tego, że skazanemu przypisano dwie zbrodnie (a więc nie jeden, tylko dwa czyny) zabójstwa, czego zasadność we wniosku próbuje się podważać, to nadto przypisano mu sprawstwo dwóch innych występków, co do których wskazane we wniosku okoliczności się w ogóle nie odnoszą. Skoro tak, to zupełnie nieuprawnione jest, zawarte w tym wniosku żądanie „uchylenia obydwu wyroków” i uniewinnienia skazanego, czy też „umorzenia postępowania w całości”.

Niezależnie od powyższych uwag jednoznacznie stwierdzić należy, iż przywoływane we wniosku okoliczności, mające według autora wniosku stanowić podstawy do wznowienia postępowania, nie mogły doprowadzić do tego rodzaju rozstrzygnięcia.

Przekonanie o bezzasadności przedmiotowego wniosku uzasadniają następujące okoliczności.

1. Znaczna część (skądinąd lakonicznego, bo liczącego niewiele ponad stronę objętości) uzasadnienia wniosku jest wypełniona stwierdzeniami dotyczącymi zaistnienia – zdaniem obrońcy – *tempore criminis* po stronie skazanego kontratypu obrony koniecznej. Obrońca jednak nie przywołał odnośnie tych konstatacji żadnych „nowych dowodów” (jak tego wymagałby przepis art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.), ograniczając się do wskazania treści, dodanego nowelizacją Kodeksu karnego, która weszła w życie w dniu 19 stycznia 2018 r., przepisu art. 25 § 2a k.k. Tymczasem te rozważania (niezależnie od ich kompletności i szczegółowości z punktu widzenia przyjętych ustaleń faktycznych przedmiotowego wyroku Sądu Okręgowego) nie mogły stanowić podstawy wznowienia postępowania *in concreto*, albowiem Sąd I instancji wykluczył działanie skazanego, w czasie dokonywania przez niego obydwu zbrodni zabójstwa, w warunkach

obrony koniecznej. obrońca skazanego w apelacji podjął m.in. próbę podważenia słuszności tego przekonania, ale Sąd Apelacyjny, jednoznacznie i kategorycznie, uznał jej bezzasadność. Obydwa Sądy rozpatrywały tę kwestię bardzo wnikliwie, jako że sam fakt zastrzelenia obydwu mężczyzn przez skazanego, w świetle jego (konsekwentnego) przyznania, był bezsporny. Przywołane we wniosku stwierdzenia o działaniu skazanego w warunkach obrony koniecznej nie są zatem z pewnością „nową” okolicznością i jako takie nie mogą też stanowić podstawy do wznowienia postępowania. obrońca skazanego nie uwzględnił przy tym tego, że przedmiotem rozstrzygnięcia w postępowaniu wznowieniowym jest kwestia istnienia podstaw do wznowienia postępowania, nie zaś kwestia odpowiedzialności karnej, której dotyczy prawomocne orzeczenie kończące postępowanie sądowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 października 1997 r., II KZ 130/97, OSNKW 1998, z. 1 - 2, poz. 10). Konsekwencją przyjęcia takiego modelu postępowania jest stanowisko, że kwestionowanie ustaleń faktycznych uznanych za podstawę prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe, to jest podważanie tych ustaleń bez wskazania na nowe fakty i dowody, samo przez się nie może być potraktowane jako podstawa wznowienia postępowania. W toku postępowania o wznowienie nie jest przecież dopuszczalne badanie prawidłowości oceny materiału dowodowego dokonanej przez sądy orzekające w sprawie.

obrońca skazanego powołując się na treść owego przepisu art. 25 § 2a k.k., już nie dostrzegał tego, iż warunkiem *sine qua non* zastosowania tej normy jest poczynienie ustaleń faktycznych co do działania w warunkach w tym to przepisie wskazanych. Skoro obydwie orzekające w sprawie Sądy nie poczyniły tego rodzaju ustaleń, w odniesieniu do któregośkolwiek z przypisanych skazanemu zabójstw, to i granic tej obrony nie mógł on przekroczyć. Stąd też przywoływany przez obrońcę przepis (niezależnie od uwarunkowań normatywnych, o których zasadnie pisze Prokurator w swoim piśmie z dnia 22 czerwca 2018 r. – s.4) nie mógł w ogóle stanowić *in concreto* podstawy do wznowienia postępowania.

2. Ustalenie zaistnienia wskazanej w uzasadnieniu wniosku podstawy wznowienia postępowania *propter falsa*, określonej w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., wymaga realizacji dwóch warunków. Pierwszy z nich dotyczy ustalenia faktu popełnienia przestępstwa w sposób określony w art. 541 k.p.k. Drugi natomiast

wymaga, aby to przestępstwo mogło mieć wpływ na treść orzeczenia. Chodzi przy tym o hipotetyczny związek przyczynowy pomiędzy tym przestępstwem, a treścią orzeczenia mającego podlegać wznowieniu. Konieczne jest zatem ustalenie zaistnienia takiego związku. W przypadku, gdy prawomocny wyrok skazujący, o którym mowa w art. 541 § 1 k.p.k., nie może być wydany z uwagi na przeszkody procesowe, wnioskodawca musi wykazać wysokie prawdopodobieństwo nie tylko, że przestępstwo miało miejsce, ale też, jak wymaga tego art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k., iż mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 2012 r., III KO 97/11, OSNKW 2012, z. 9, poz. 91). Nie ulega zatem wątpliwości, że dołączone do przedmiotowego wniosku kopie postanowienia: prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w O., z dnia 30 kwietnia 2009 r., sygn. akt 2Ds [...] /09 o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie czynu z art. 231 § 1 k.k. i art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. dotyczącego (rzekomego) przekroczenia uprawnień służbowych przez prokuratora, funkcjonariusza Policji i sędziego Sądu Rejonowego w O. w okresie od dnia 6 października 1998 r. do dnia 7 października 1998 r.; prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w B. z dnia 15 maja 2009 r., sygn. akt Ds. [...] /08, w sprawie: czynu z art. 231 § 1 k.k. który dotyczył przekroczenia w dniu od 4 do 6 października 1998 r. uprawnień przez asesora Prokuratury Rejonowej w O., czynu z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k., który dotyczył przekroczenia w dniu od 6 do 7 października 1998 r. uprawnień przez asesora Prokuratury Rejonowej w O. i sędziego Sądu Rejonowego w O., czynu z art. 231 § 1 k.k. w zb. z art. 189 § 1 k.k., który dotyczył przekroczenia uprawnień w dniu 6 października 1998 r. przez funkcjonariusza Policji – wobec przedawnienia karalności oraz w sprawie czynu z art. 231 § 1 k.k. i art. 271 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. dotyczącego przekroczenia uprawnień służbowych przez Prokuratora Okręgowego w O. w okresie od maja 2008 r. do 22 lipca 2008 r. – wobec braku znamion ustawowych czynu zabronionego; prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] z dnia 31 lipca 2009 r., sygn. akt 2 Ds. [...] /09, o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie przekroczenia uprawnień przez sędziego Sądu Okręgowego w O. w dniu 23 grudnia 2003 r. poprzez wydanie w przedmiotowej sprawie wyroku skazującego tj. czynu z art. 231 § 1 k.k. – wobec przedawnienia karalności czynu zabronionego; Sądu Rejonowego w O. z dnia 13 grudnia 2012 r., sygn. akt II Kp [...] /12,

o nieuwzględnieniu zażalenia skazanego i utrzymaniu w mocy zaskarżonego przez niego postanowienia prokuratora Prokuratury Okręgowej w O. z dnia 6 września 2012 r. o odmowie śledztwa w sprawie V Ds. [...] /12 dotyczącego przekroczenia przez sędziego Sądu Okręgowego w dniu 23 grudnia 2003 r. uprawnień poprzez wydanie wyroku skazującego, wobec przedawnienia karalności czynu i postanowienia prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w O. z dnia 17 marca 2017 r., sygn. akt Ds.[...].2017, o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie o występki przekroczenia uprawnień w dniu 23 grudnia 2003 r. przez sędziego Sądu Okręgowego w O. – wobec tego, że postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało uprzednio prawomocnie zakończone, nie stanowią orzeczeń, które by kreowały wskazaną w art. 540 § 1 pkt 1 k.p.k. podstawę wznowienia postępowania w przedmiotowej sprawie. Świadczy o tym – i to jednoznacznie – ich treść. Nie ustalają one bowiem w żadnym razie popełnienia, przez wskazywane przez skazanego osoby, przestępstwa w związku z postępowaniem karnym zakończonym jego prawomocnym orzeczeniem, którego dotyczy przedmiotowy wniosek. Wprawdzie niektóre rozstrzygnięcia zawarte w tych orzeczeniach przyjęły postać „umorzenia z powodu przedawnienia ścigania”, niemniej jednak to powyższymi konstatacjom nie przeczy, tym bardziej w sytuacji w której w treści przedmiotowego wniosku nawet nie usiłowano wykazać wysokiego prawdopodobieństwa zaistnienia tych zarzucanych przez skazanego – wskazanym powyżej osobom – czynów. Dołączone pismo autorstwa skazanego – z uwagi na swoją treść, opartą li tylko na jego subiektywnych ocenach, nie zweryfikowanych w jakimkolwiek stopniu przez konkretne okoliczności, żadną racjonalną miarą słuszności tego przekonania nie przeczy.

3. Nie ulega też wątpliwości, że przywołane w końcowych fragmentach uzasadnienia przedmiotowego wniosku okoliczności dotyczące wieku skazanego, jego stanu zdrowia, niemożności uzyskania przerwy w odbywaniu kary, ryzyka utraty wzroku w oku prawym, nie stanowią podstawy do wznowienia postępowania – w rozumieniu regulacji przewidzianych w tym przedmiocie w 56 rozdziale k.p.k.

Zważywszy na wszystkie te zaszłości i nie znajdując żadnych podstaw do uwzględnienia przedmiotowego wniosku należało go oddalić, nawet jako oczywiście bezzasadnego.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 639 zd. drugie k.p.k.
Z tych to względów postanowiono jak wyżej.

ał